

Використана література:

1. *Васютенкова И. В.* Современные проблемы поликультурного образования // Образование в эпоху перемен : сборник научных трудов. – Выпуск 2 / отв. ред. А. А. Макареня, Н. Н. Суртаева, С. В. Кривых. – СПб. : ГНУИОВ РАО, 2006. – 143 с.
2. *Джуринский А. Н.* История зарубежной педагогики : учебн. пособие для вузов. – М. : ФОРУМ-ИНФРА-М, 1998. – 272 с.
3. *Заслуженюк В. С. Присакар В. В.* Соціально-педагогічні проблеми виховання в учнів культури міжнаціонального спілкування // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / редкол. : В. О. Зайчук (гол. ред.) [та ін.]. – К. : ІЗМН, 1997. – Вип. 19. – С. 65-77.
4. *Солодка А. К.* Полікультурне виховання старшокласників у процесі вивчення гуманітарних предметів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / А. К. Солодка; Ін-т проблем виховання АПН України. – К., 2005. – 20 с.

ОСМАК Т. В. Специфика поликультурного воспитания будущих педагогов.

В статье рассматривается поликультурное воспитание в высшем профессиональном образовании, обосновано понятие “поликультурное воспитание”, определены основные цели, функции и принципы поликультурного воспитания.

Ключевые слова: интеграция, поликультурное воспитание.

OSMAK T. V. Specificity of multicultural education probable teacher.

The article deals with multicultural education in higher vocational education, improve the concept of “multicultural education”, the main objectives, functions and principles of multicultural education.

Keywords: integration, multicultural education.

**Пантюк Т. І., Пантюк Ю. М.
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка**

**РОЗВИВАЮЧЕ НАВЧАННЯ
ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ**

У статті проаналізовано суспільно-економічні обставини, що детермінують розвиток і становлення нової концепції освіти, в основі якої лежать гуманізація та демократизація навчально-виховного процесу. Акцентовується увага на необхідності втілення у практику роботи сучасних навчально-виховних закладів парадигми особистісно орієнтованого навчання, що ґрунтується на діяльності, активності, творчості та відповідальності суб'єктів навчання.

Ключові слова: навчання, виховання, розвиток, суб'єкти навчання, гуманізація, демократизація, освіта, школа.

Суспільно-економічний розвиток України як незалежної демократичної держави вимагає перегляду засад формування освітньої політики, перехід її на демократично-гуманістичне та діяльнісне підґрунтя. Зміни, що відбулися, змушують по-іншому підходити до проблеми навчання, виховання і розвитку особистості. Нові підходи та концепції розбудови національної системи

освіти сформульовані у державних документах спільно з широкою освітянською громадськістю. Так, у Національній доктрині розвитку освіти визначені цілі сучасної української школи: “Мета державної політики щодо розвитку освіти полягає у створенні умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати і примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства, розвивати і зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну, соціальну та правову державу як невід’ємну складову європейської та світової спільноти” [5].

Проблемі навчання та розвитку особистості, пошуку оптимальної освітньої моделі присвячено чимало наукових праць вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких І. Бех, Г. Васянович, О. Вишневський, О. Сухомлинська та ін. [1; 2; 3; 9; 10].

Низка державних документів у царині освіти вказують на важливість та необхідність демократизації та гуманізації навчально-виховного процесу. Зокрема, Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні наголошує на тому, що принципи самостійності, активності, творчості, суб’єкт-суб’єктної взаємодії є одним із основних принципів виховання і передбачає, “...що учасники виховного процесу виступають рівноправними партнерами у процесі спілкування, беруть до уваги погляд один одного, визнають право на його відмінність від власного, узгоджують свої позиції” [6, с. 12].

Метою статті є аналіз суспільно-економічних обставин, що детермінують розвиток і становлення нової концепції освіти, в основі якої лежать гуманізація та демократизація навчально-виховного процесу та обґрунтування нових шляхів та способів побудови освітнього поля України.

Сьогодні особливо важливо створити належні умови для того, щоб якнайкраще розкрити здібності кожної окремої дитини, створити умови для її профорієнтації та майбутньої професійної адаптації. Важливим є також урахування інтересів та потреб держави, а власне державна освітня політика повинна регулювати окремі напрями та механізми організації навчально-виховного процесу, скеровуючи їх у русло нагальних потреб сьогодення.

Сьогодні актуальним є не власне навчання, як засвоєння певної кількості інформації, а формування відповідних компетенцій, що передбачають вільне володіння потрібною інформацією і, більше того, вміння користуватися нею для розв’язання проблем, що виникають у мегаінформатизованому та технізованому світі.

На формування освітніх стандартів у сучасному світі особливо активно впливають елементи соціальної та політичної структури суспільства,

процеси впровадження інновацій, інтеграції, глобалізації. З огляду на це важливим є усвідомлення кожною молодою людиною мінливості сучасного світу та формування у неї вміння орієнтуватися у ньому, пристосовуватися до нових обставин життя та праці. Саме тому чи не усі нові технології навчання ставлять акцент на творчість, головним результатом якої є гармонія людини зі світом та самою собою. В основі філософії “подолання” лежить пошук нових нестандартних рішень, шляхів гармонізації нового суспільного співжиття, усвідомлення та прийняття соціально-затребуваного та морально-необхідного. Саме тому формування ціннісних орієнтацій особистості на ґрунті загальнолюдської моралі є парадигмально незмінною стратегією розвитку сучасної освіти України

Діючи свідомо, самостійно, відповідально, творчо людина формується як особистість, як активний суб’єкт навчально-виховного процесу. Наголошуємо на важливості встановлення тісного взаємозв’язку навчання та виховання, бо їх спільний вектор є запорукою успіху процесу становлення особистості: виховання і навчання, як доводять вчені, – два основні педагогічні поняття, які позначають тісно взаємопов’язані, але зовсім не тотожні сторони педагогічного процесу, правильне поєднання яких дає той результат, який по-іншому називається освітою. У конкретних соціально-історичних умовах правильно поєднати основні сторони педагогічного процесу вдається, проте, не завжди. Найчастіше спостерігається їх розрив, відособлення, до того ж у вихованні виходять з одних основ, у навчанні – з інших, що призводить у результаті до внутрішньої суперечності всього процесу, а отже, до дисгармонійного розвитку природи вихованців. Ось чому одним з найбільш постійних і водночас важких у теорії педагогіки було питання про усунення розриву між вихованням і навчанням і про знаходження таких основ педагогічного процесу, які не руйнували б його єдності [8, с. 7-8].

Нові парадигми, концепції, технології освіти ініціюють початок становлення таких освітніх моделей, де особистість розглядається як суб’єкт освітньої діяльності і суб’єкт стосунків у власному життєвому просторі; де людина – складна система, що здатна до саморозвитку; де особистість розглядається не засобом, а метою освітньої діяльності. Утвердження такої моделі вимагає цілого комплексу змін – від матеріально-технічної бази навчального закладу, починаючи з дошкілля, до підготовки педагога нової доби у вищих школах.

В умовах сьогодення виникає потреба кардинальним чином змінити парадигму педагогічного мислення, сформувані такі підходи у вихованні, навчанні та розвитку особистості, які були б спрямовані на принципи природо- і культуровідповідності, активності, самостійності, розвиток ініціативи та творчості. Сучасні вчені наголошують, що “в умовах

сьогодення проблема розвитку творчої особистості учня в освітньому процесі загалом вимагає виокремлення концепту педагогічного мислення і вивчення його впливу на різні аспекти навчально-виховної діяльності. Педагогічне мислення здавна було предметом дослідження педагогічної науки. Класики зарубіжної та вітчизняної педагогіки, теоретики і практики досягли чималих успіхів в обґрунтуванні змісту, завдань, компонентів, напрямів розвитку педагогічного мислення. При цьому вони спиралися на досвід попередніх поколінь, зокрема реформаторську педагогіку, основні ідеї та напрями якої актуалізуються в епоху динамічних змін у політиці, науці, освіті, культурі, врешті-решт – способі мислення сучасної людини” [4, 1].

Актуалізація проблеми педагогічного мислення забезпечує життєздатність наукової педагогіки, зберігає і примножує її духовне та смислове джерело, зберігає автентичність і самотність. Однак важливо враховувати умови сучасного техногенного, інформаційного, урбанізованого суспільства, яке динамічно розвивається і вимагає від учня особливого напруження сил та енергії, специфічних умінь і ґрунтовних знань для адаптації до складних реалій сьогодення, процесу пошуку істини в межах нової парадигми знання [4, с. 1].

Таким чином навчання в умовах сьогодення не виступає центральною ланкою освітнього процесу, а є лише однією із рівноцінних складових процесу становлення людини. На цьому наголошували класики педагогіки, цю думку розвинули їх послідовники, сучасні вчені вимагають утвердження подібних позицій задля гармонізації розвитку особистості: “Навчання має сенс в педагогічному процесі лише як засіб виховання. Щоправда, це могутній засіб, але сам собою, без підтримки виховання і без його опори, він не може дати позитивних результатів. Ушинський неодноразово і в досить різних виразах підкреслював безсилля моральних сентенцій самих собою та недостатність лише теоретичного пояснення для того, щоб досягнути того або іншого виховного ефекту. Розуміння обов’язковості тих або інших моральних норм ще не означає бажання дотриматися їх; найширший розумовий розвиток, як це можна бачити на прикладах Бекона і Гегеля, може поєднуватися з досить сумнівною моральністю [5].

Висновок. В умовах сьогодення суспільство вимагає перегляду освітнього процесу як системи, що оновлюється у рамках суспільних детермінант. Освіта має за мету сприяти такому становленню особистості, яке б мало у своєму підґрунті суб’єктність, діяльність, активність, творчість, відповідальність, мобільність у безпосередній єдності із загальнолюдськими цінностями. Побудова такого освітнього поля дасть можливість здійснити зміни у суспільному житті та побудувати досконалий державний механізм.

Використана література

1. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання. – К., 1998. – 204 с.
2. Васянович Г. П. Морально-правова відповідальність педагога (теоретико-методологічний аспект) / Ін-т пед. і псих. проф. освіти АПН України, Львів. наук.-практ. центр. – К.-Львів, 1997. – 164 с.
3. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : посібник для студентів вищих навчальних закладів. Видання друге доопрацьоване і доповнене / О. І. Вишневський. – Дрогобич : Коло, 2006. – 608 с.
4. Дяк Т. П. Теоретичні засади формування педагогічного мислення в координатах самовизначення особистості : автореф дисертації ... канд. пед. наук. – Дрогобич, 2011. – 20 с.
5. Національна доктрина розвитку освіти. Затверджена Указом Президента від 17 квітня 2002 року № 347 / 2002. – Педагогіка і психологія професійної освіти // Науково-методичний журнал. – 2002. – № 2. – С. 9-22.
6. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // Світ виховання. – 2005р. – № 4 (5). – С. 7-30.
7. Ничкало Н. Новий проект – вимога часу / Н. Ничкало // Професійно-технічна освіта. Спецвипуск. – 2001. – С. 34-35.
8. Струминский В. Я. Проблема воспитания в педагогической системе К. Д. Ушинского. К. Д. Ушинский. Избранные пед. сочинения в двух томах. Гос. учебно-пед. Из-во министерства просв. РСФСР. – М., 1953. – Т. 1. – С. 7-8.
9. Сухомлинська О. В. Историко-педагогичний процес: нові підходи до загальних проблем / О. В. Сухомлинська. – К. : А.П.Н., 2003. – 68 с.
10. Сухомлинська О. В. Сучасні цінності у вихованні / О. В. Сухомлинська // Шлях освіти. – 1996. – № 3.

ПАНТЮК Т. І., ПАНТЮК Ю. М. Развивающее обучение как весомый фактор становления личности.

В статье сделана попытка анализа общественно-экономических обстоятельств, которые обуславливают развитие и становление новой концепции образования, в основе которой лежат гуманизация и демократизация учебно-воспитательного процесса. Акцентируется внимание на необходимости воплощения в практику работы современных учебно-воспитательных учреждений парадигмы личностно ориентированного обучения, которое базируется на деятельности, активности, творчестве и ответственности субъектов обучения.

Ключевые слова: *обучение, воспитание, развитие, субъекты обучения, гуманизация, демократизация, образование, школа.*

PANTIUK T. I., PANTIUK YU. M. The developing education as important factor of the formation of the personality.

In this article we analyze the social-economical relationship that determines the development of new conceptions in education that are based on democratization and gymanization of the educational process. We pay attention to the necessity of using personal-oriented education in practice that is based on the activity; creation and the attitude of the subjects of education.

Keywords: *education(studying), up-bringing, development, the subjects of education, democratization, school, gymanization.*